

LEONHARTI FUCHSII
DE VSITATA HVIVS TEMPORIS COM-
PONENDORVM MISCENDORVMQVE MEDICA-
mentorum ratione, Liber quartus, Leonharto Fuchſio medico autore.

PROOEMIUM.

PRÆCEDENTI libro, qui ordine tertius fuit, componendi rationem, vsumq; eorum medicamentorum, quæ corpori ingeruntur, docuimus: in hoc quarto eiusdem tractationis libro, eorum quæ extrinsecus corpori admoventur, formulas vsumq; trademus. Neq; enim medicum eorum duntaxat quæ intro in corpus sumuntur medicamentorum, sed eorum etiã quæ forinsecus illi adhibentur, rationẽ & vsum tenere oportet, vt scilicet vndiquaq; morbo occurrere possit. Atq; hinc est, quod ad localiũ vocatorum remediorũ vsum hic liber maximè conducatur. Addit etiam lucem plerisq; rescriptis præcedenti libro commemoratis. Siquidem interdum, re ipsa ita postulante, vnguentorum linimentorumq; formulas produximus: quæ nunquam satis cognoscerentur, si non priuatim hic earundem componendi rationem, & vsum docuissimus. Necessariò igitur prioribus tribus, hunc postremum subiiciemus librum: quod sine eo manca esset, quam de compositione medicamentorum instituimus, tractatio. In quo sanè, perinde atq; in eo qui præcessit, principiò, quo vnumquodq; eorum quæ extrinsecus corpori adhibentur, medicamentorum nomine appelletur: dein, è quibus componantur medicamentis: & tertio, quis eorundem sit vsus ostendemus. Cæterum in vniuersum medicamenta, quæ forinsecus admoventur, numero sunt duodecim:

1. Vnguenta.	7. Sinapismi.
2. Linimenta.	8. Epithemata.
3. Emplaftra.	9. Embrocha.
4. Cataplasmata.	10. Fomenta.
5. Cerota.	11. Sacculi.
6. Dropraces.	12. Infessus.

DE VNGVENTIS.

Caput I.

Vnguentum
quid.

Vnguenta
hodie vt cõ-
ponantur.

Vnguentum ab vtendi modo vocatum est, quia laborantibus partibus inunctum & illitum diutius, ob crassiciem & lentorem, quàm oleum, hæret. Et veteribus hoc nomine appellabatur, quæ ex odoramentis conficiebantur. Hodie quæ ex oleis, speciebus quibuscunq;, & cera componuntur, ita vocantur. Oleis interdum adiunguntur adipēs, butyrum, & mucago. Nonnunquam gummi, & lachrymæ prædictis permiscuntur. Species siue pulueres, iuxta affectum, quibus adhibentur vnguenta, diuersitatem, subinde variantur. Cera, vt conuenientem nanciscatur consistentiam, adiungitur. Hodie pleriq; in componendis vnguentorũ formulis obseruant, vt vnciã vni oleorum, specierum drachmam vnã, & ceræ drachmas duas admisceant, quod hac ratione vnguentorum consistentiam facilius recipiant. Alij plus cera adijcere solent, Præstat autem ceræ quantitatem eius qui componit arbitrio ac iudicio

dicio liberam relinquere, vt scilicet is quantum ad iustam consequendam consistentiam satis sit, adijciat. Cæterum quum sine oleis vnguenta confici nequeant, ordinis ratio exigit, vt de ijs hoc loco aliquid dicamus. Animaduertendum igitur, olei vocem variè vsurpari. Primum propriè, oleum succus est pinguis, ex oliuis tritis prælo expressus, vel immaturis crudis uë, & ob id *ὀμπακίον* *νοὐδίου* *τρίβλε* Græcis appellatur: vel maturis, quod oleum absolutè aut commune dicitur. Vtrunq; autem falsum, vel falsis expers, lotum vel illorum existit. Vtrunq; item recens, vel vetus, & ex hoc, vel illo (verbi gratia, Sabino) agro allatum. Quæ quidem olei communis differentia diligenter sunt obseruandæ, vt scilicet medicamentorum ex ijs compositio iustior fiat. Siquidem facultatibus secundum has differentias plurimum variant, ac composita quibus miscentur multum immutant. Secundo loco oleum abusiue succus est oleaginus & fluxilis, ex quibusdam tritis & prælo expressis, tum fructibus, tum seminibus, vt iuglandibus, auellanis nucibus, moschatis, amygdalis vtriusq;, nuce Indica, anacardijs, nucleis persicorum, ceraforum, pistaciorum, pinearum, seminibus sinapi, cannabis, lini, ricini, staphidis agricæ, & alijs propemodum infinitis, pinguem in nucleo ipso, vel semine, ceu medullam sortitis. Huic generi proximum est oleum balsami, & pètrelaeon. Atquæ hæc duo hæctenus commemorata oleorum genera sunt simplicia, nec illis educendis ac exprimendis aliud misceri consuevit, præterquam quod paucillum aquæ quibusdam extrahendis miscetur, vt alijs oleum commune paucum. Exprimuntur autem olea hoc modo. Semen siue fructus calido pistillo in pila calida teritur, ac postea per fetaceum pannum ligneo aut plumbo albo inducto torculari exprimitur. Quod si verò id è quo oleum exprimendum est aridius fuerit, quale est lini semen, tereri debet, probè id ipsum in lebete versando & agitando, & dein prælo, fetaceo inuolutum panno, subijci & exprimi. Tertium genus olei humor quidam est oleaginus, ignis vehementia, chymistarum opera extractus. Tale ex liquoribus, succis multis, gummi, resinis, cera, melle, lignisq; resinosis educitur. Quartum genus oleorum est, omnino compositum ex simplicibus, in oleo cõmuni, vel alio simplici maceratis, in solatis, incoctis. Præstat autè simplicium incoquere oleo quàm macerare, aut in solare, quod ita vires ipsorũ rectius in se recipiat oleũ, illorũq; coquendi modo Galenus vsus sit. Coquenda verò sunt in duplici vase. Quod quidem genus latissimè patet, & horum aliqua ex floribus oleo inditis efficiuntur. Quædam ex germinibus surculis uë. Nonnulla ex fructibus integris oleo iniectis, quædam per aquam calidam discretis: quorum omnium exempla secundus huius Operis liber ostendit. Porrò quum flores coctionem nullam admittant, vt insolentur oportet. Qui valentiori habent fragrantiam & constantem, pluribus diebus insolati, magis utilia ac tenuiora reddunt olea. Quicunque verò imbecilliores sunt, faciliusq; difflantur flores, insolationem minus perferunt, vtpote quorum virtus promptè euanescat: vt est lilium, & viola. Nunc vnguentorum formulas aliquot subiiciemus.

I. *Ventriculum frigidum confortans.*

℞. Oleorum ex absinthio, }
Mentha, } añ vnciam vnam.

Caryophyllorum, }
Cinamomi selecti, } añ scrupulos duos.
Piperis longi, }

Ceræ quod satis est, fiat vnguentum.

II. *Adstrin.*

1. Oleum propriè quid.
Omphacimon.
Commune.
Olei cõmunis differentia.

2. Oleum abusiue.

3.

4.

II. *Adstringens.*

℞. Oleorum rosacei, }
 Cidoniorum, } añ vnciam dimidiam.
 Mastichini, }
 Myrtini, }
 Pastillorum è spodio, }
 Terra lemnia, } añ scrupulum vnum.
 Succino, }
 Radicis symphyti maioris, scrupulos duos.
 Sanguinis draconis, }
 Boli armenici, } añ scrupulum vnum.
 Ceræ albæ quantum sufficit, formetur vnguentum.

III.

℞. Oleorum rosacei, vnciam vnam.
 Myrtini, vnciam dimidiam.
 Ceruffæ, }
 Plumbi vsti & eloti, } añ scrupulum vnum.
 Lithargyri, }
 Boli armenij, } añ scrupulum dimidium.
 Terra lemnia, }
 Balauftiorum, } añ scrupulum vnum & dimidium.
 Rosarum purpurearum, }
 Semperuiui, scrupulum vnum.
 Ceræ candidæ, quod satis est: fingatur vnguentum.

III. *Ad lienis obstructionem & duritiam.*

℞. Oleorum è capparibus, }
 Liliacei, } añ vnciam vnam.
 Irini, }
 Ex absinthio, }
 Mucaginis altheæ, }
 Seminis lini, } añ drachmam vnam & dimidiam.
 Fœnigræci, }
 Pinguedinis gallinæ, }
 Anferis, } añ drachmam vnam.
 Taxi, }
 Medullæ cruris bubuli, drachmas duas.
 Corticum radicis capparidis, }
 Tamaricis, } añ drachmam vnam.
 Costi amari, drachmam dimidiam.
 Centaurij minoris, drachmas duas.
 Cetarach, drachmam dimidiam.
 Hammoniæ, }
 Bdellij, } añ scrupulos duos.
 Galbani, }
 Dissolutis gummi in aceto, cum cera quantum satis est, formetur vnguentum.

Vfus.

Vtimur varijs modis vnguentis, iam vt constringamus, acroboremus: nunc vt alteremus partes, quibus illinuntur. Interim vt humores, qui in illis continentur, emolliamus ac discutiamus, veluti ex medendi nostra ratione omnibus liquet.

DE

DE LINIMENTIS.

Caput II.

Linimenta, medicamenta sunt, quæ vnguentorum instar illinuntur: hincq; *Linimenta*
adeò suam appellationē sortita sunt. Ex hisdem ferè rebus, quibus vngueta, *quæ.*
cera duntaxat excepta, quæ linimentorum compositioni non adhibetur, con-
struuntur. Siquidem cum oleis, alijsq; liquoribus in vnguentorum consisten-
tiam, paulo tamen molliorem ac liquidiorē, coeunt: idq; ob ceræ, qua desti-
tuuntur, penuriam, ideoq; denegata ipsis est ea quæ vnguentis debetur firmi-
tudo. Omnibus corporis partibus adhiberi possunt. E formulis res clarior
euadet.

I. *Discutiens.*

℞. Oleorum chamæmelini,
Anethini, } añ drachmas tres & dimidiam,
Liliacei, }

E semine lini, drachmas duas & dimidiam.

Adipis gallinæ,
Anatis, } añ drachmam vnam.

Seminis nigellæ,
Althææ, } añ scrupulos duos.
Dauci, }

Commixtis omnibus, formetur linimentum.

II. *Ad resolutos.*

℞. Oleorum costini, vnciam vnam.

Vulpini,
Epiperibus, } añ vnciam dimidiam.

Ex euphorbio, vncias duas & dimidiam.

Vini stillatitij, vnciam vnam & dimidiam.

Succi verbasculi odorati,
Saluiæ, } añ drachmas tres.

Radici acori veri, drachmas duas.

Stichadis, drachmam vnam & dimidiam.

Florum rosmarini, drachmam vnam.

Piperis, scrupulos duos.

Pyrethri, scrupulum vnum.

Euphorbij, scrupulum dimidium.

Radici pæoniæ,
Hermodactylorum, } añ scrupulum vnum.

Tusis & cribratis speciebus, fiat linimentum.

III. *Aliud.*

℞. Oleorum vulpini, vnciam vnam.

Costini,
E vermibus, } añ vnciam dimidiam.

Amygdalarum amararum, drachmas tres.

Pinguedinis anatis,
Anseris, } añ drachmam vnam & dimidiam,
Taxi, }

Butyri recentis, vnciam dimidiam.

Stiracis liquidij, drachmas duas & dimidiam.

Commixtis omnibus, fingatur linimentum.

III. *Ad scabiem & impetiginem.*

℞. Tere-

℞. Terebinthinæ liquore stillaticio rosarum lotæ, vnciâ vnam & dimidiâ.
 Olei rosacei, vnciam dimidiâ.
 Succiaurantiorum duorum dulcium.
 Vitellos ouorum numero duo.

Permixtis omnibus, fiat linimentum. Si fortius vt sit efficere velis, adde sulphuris viui, scrupulos duos. Ofsium sepia, scrupulum vnum.

DE EMLASTRIS.

Caput III.

Ἐμπλάστρον.
 Ἐμπλάστρον.
 Veterese-
 mplastra vt cõ-
 posuerunt.

Emplastrorũ
 differentia.
 Componen-
 dorũ empla-
 strorum ho-
 die vsitato-
 rum modus.

Eμπλάστρον φάρμακον, & assumpto ἢ Ἐμπλάστρον: Græci ἀπὸ τοῦ ἔμπλάττειν, hoc est, fingendo, & in massam formando, aut potius subigendo & versando, Græcis dicitur. Cæterum veteribus emplastra constabant ex terrestribus nempe metallicis, lapidibus, terræ speciebus, floribus, cineribus, conchis, stirpium partibus, vt oleis, lachrymis, succis, & liquoribus. Semina verò, herbarum folia, & radices paucas receperunt, secus atq; hodie fit, quum nunc non solum integras plantarum partes, verum etiam animalium reliquias, recrementa ac eorum penè integra viscera horum compositioni permisceant. Coxerunt autem emplastra sua, quousq; manus non amplius inquinarent. Exempla extant apud Mesuæ filium, præterea in libro huius Operis secundo, item apud Paulum lib. 7. cap. 17. vbi etiam varias emplastrorum differentias enumerat: nempe vulneraria, cicatricem ducentia, discutientia, emollientia, siccantia, extrahentia, pus mouentia, & lenientia. Hodie emplastra quædam citra coctionem, quædam etiam per coctionem fiunt. Quæ citra coctionem, hæc ex axungijs resinis, gummi ad ignem duntaxat liquefactis constant. Quibus subinde adijciuntur pulueres ex herbis, & metallis, quæ vbi inter se commista fuerint, ab igne remouentur, & in frigidam aquam coniecta, manibus tantisper subiguntur, donec in emplastris coierint consistentiam. At quæ per coctionem fiunt, ex herbis, floribus, radicibus, speciebus, oleis aut succis, aut liquoribus commixtis, vnaq; coctis, componuntur. Curandum verò vt quæ longiorem coctionem postulant, alijs citius lebeti iniiciantur, deinde autem alia. Liqueores & succi mox inter initia, vel per se coquantur, aut cum alijs. Pulueres postremum imponantur. Emplastra verò ipsa oleo aut alio liquore idoneo coquere conuenit, veterum exemplo, ad liquoris qui adhibetur consumptionem dum manus non inquinant. Species autem emplastrorum compositionem ingredientia, non in tenuissimum pollinem, vt in vnguentis, rediguntur: sed leuiter contunduntur, atq; adeò in paulo crassiore puluere teruntur. Obseruant magna ex parte in componendis emplastris hodie quoq; medici, vt herbarum & florum manus plenæ fasciculo, oleorum, pinguedinum, liquorumq; vnciam vnam, vel vnciam vnam & dimidiâ adijciant. Sunt qui hoc tempore emplastra cum vnguentis & ceratis confundant: atqui parum rectè. Distant enim inter se, vt ex ijs quæ dicta iam sunt, & deinceps commemorabuntur, omnibus perspicuum euadit. Nunc vsitatam componendorum emplastrorum formam ac rationem, aliquot productis exemplis & rescriptis, monstrabimus.

I. Leniens.

℞. Maluæ, } añ Manipulum vnum & dimidiũ.
 Altheæ, }
 Florum chamæmeli, } añ Manipulum vnum.
 Meliloti, }

Radiciis altheæ, drachmas quinque.

Contusa bulliant in aqua fontana, donec in consistentiam iustam coeant: dein adiectis

Oleorum chamæmelini, vnciam vnam & dimidiâ.

Lilia.

Liliacei, vncias duas.
Bulliant denuò, & informetur emplastrum.

II.

℞. Florum verbasci, }
Anethi, } añ Manipulum vnum & dimidium.
Chamæmeli, }
Seminis lini, }
Fœnogræci, } añ drachmas duas.
Meliloti, }

Contusa leuiter bulliant in aqua, dum in mellis crassitudinem coëant: postea adijciantur

Oleorum anethi, }
Chamæmelini, } añ, quod satis est.
Ebulliant iterum, fingaturq; emplastrum.

Pluribus rescriptis nihil opus esse putamus, tamen qui prædictis plura ex-
petit, illa è medendi nostra ratione petat. Compositum ad præscriptum modum *Emplastrorum
vñus.*
emplastrum linteolo illitum, laboranti parti adhuc calidum admouetur.

DE CATAPLASMATIS.

Caput IIII.

Multi nostra ætate cataplasmata cum emplastris confundunt, atqui minus rectè. Qui propriè cataplasmatibus voce vtuntur medici, ita vocant *Cataplasma* medicamentum, quod è stirpibus viridibus contusis, vel iisdem ad mollitudinem vsq; in aqua decoctis componitur. Atq; ea sanè ratione ab emplastro, cui post ebullitionem herbarum factam oleum adijcitur, differt. Vñus eorum in sedandis doloribus, ac tumoribus maxime discutiendis. Item ad fluorem constringendum & menses euocandos valent. Formulis, quod dicimus, certius deprehendetur.

I. *Astringens.*

℞. Plantaginis vtriusq; }
Polygoni, }
Bursæ pastoris, } añ Manipulum vnum & dimidium,
Numulariæ, }
Saniculæ, }
Solidaginis saracenicæ, }
Ophioglossi, }
Viridibus adhuc omnibus contusis, fiat cataplasma.

II. *Leniens.*

℞. Radicis altheæ, vnciam vnam.
Maluæ, }
Chamæmeli, } añ Manipulum vnum.
Altheæ, }
Meliloti, }
Seminis fœnigræci, } añ drachmas tres.
Lini, }

Bulliant in aqua, donec mollescant: dein contendantur, & informetur cataplasma.

m III. Men-

℞. Artemisiæ,
 Origani,
 Pulegij,
 Matricariæ,
 Saluiæ,
 Rubiæ, drachmas tres.
 Calamenti,
 Mentastri,
 Hyssopi, } añ Manipulum vnum & dimidium.
 } añ Manipulum vnum.

Vsu.

Bulliant omnia in aqua ad mollitudinem, & confusa cataplasmatism formam accipiant. Cæterum et si variè vti cataplasmatism, perinde atque emplastris, licet, tamen calefacientia & discutientia hypochondrijs, nisi prius vniuerso vacuato corpore, adhiberi minimè debent. Nam hæc ipsa instar cucurbitulæ totius corporis excrementa ad se trahunt, adeoq; in visceribus phlegmonem, aut obstructionem procreant.

DE CERATIS.

Caput V.

*Ceratum
 quid.
 Ceratorum
 compositio.*

Ceratum Latinis, κηρώτη Græcis, haud dubiè à cera nomen suum accepit, quæ illis miscetur, vt minus promptè diffluat. Componitur ex speciebus paulo quàm vnguentum crassioribus & oleis, quæ cum cera, aut resina terebinthina vellaricea, aut vtriusq; simul, ad solidiorè consistentiam, vt in parte cui admouetur diutius hæreat, perducuntur. Veteres tamen sua cerata citra resinam maxima ex parte cõstruxerunt, cera sola & oleo cõtenti. Non conficitur Ceratũ citra ignem. Cera enim nisi prius liquata fuerit, cum alijs non facile coit ac miscetur. Variæ aut ceratorũ apud antiquos fuere formulæ. Quædam enim liquida erant, quæ fracturis adhibebantur, & καταγματικά ὑγρὰ καὶ λευκὰ nominabant. Picato quoq; cerato veteres vsi sunt, si quid contusum esset, si quid coquendum & mitigandum, πιαστέον κηρώτη & πιαστικηρόρ appellabant. Fuit quod ἑπιτόκιον vocabant, ceræ resinam ista, quo in sarcoticis, & ad suppurandum vtebantur. Fuerunt κηρωτομαλάγματα, quæ mitiore quodammodo corpore mollium emplastrorum locum tenebant. Hæc quia glutinosa esse melius fuit, ἐχέκολλα illis dicta sunt. Talis ferè nostrorum ceratorum ratio est, in quibus larigna, aut terebinthina ceræ & oleo permiscuntur, dum tenacia euadant. Sunt qui ad relaxantia cerata ceram flauam, ad refrigerantia verò & adstringentia candidã vsurpent. Porro in ceratis componendis hodie medici nonnulli religiose obseruant, vt vnciæ vni oleorum, drachmam vnam cum dimidia adijciant. Oleum autem ad ceram quadruplum esse volunt, vt si olei sint vnciæ duæ, ceræ sit vnciæ dimidia. Sed præstat arbitrio medici & pharmacopœi relinquere, vt nunc pro suo scopo solidius, nunc liquidius ceratum faciant. Vt enim corpus durum est & squalidum, vitium etiã acerbius & altius hæret, aërisq; constitutio tenuior & crassior: ita & ceratorum consistentiam mutari necesse est. Quo enim plus accipit ceræ, eo solidius est: quo minus, tanto liquidius. Quod ad formam ceratorum attinet, effinguntur ita, vt figuræ partium, quibus admoventur, aliqua ex parte respondeant. Quod enim ventriculo adhibetur, scuti formam obtinere debet. Quod iecinori imponitur, iecoris: quod lienì accomodatur, lienis, hoc est, oblongam, qualia fuerunt veteribus Splenia dicta. Acu etiã transversim transmissa consuuntur: quod barbaram sectantes medicinam, inepta voce Interpassare nominant. Nunc formulas aliquot subiiciemus, quæ planiora reddent ea, quæ de ceratis hætenus dicta sunt,

*Forma ceratorum.
 Splenia.
 Interpassare.*

I. Ventri-

I. *Ventriculum roborans.*

- ℞. Cinamomi selecti, } añ drachmam vnam.
 Caryophyllorum, }
 Galangæ, } añ drachmam dimidiam.
 Macis, }
 Nucis moschatae, scrupulos duos.
 Calami odorati, drachmam vnam & dimidiam.
 Ligni aloës, scrupulum vnum.
 Galliae moschatae, } añ drachmam dimidiam.
 Balauustiorum, }
 Rosarum purpurearum, drachmas duas.
 Mastiches, } añ drachmam vnam.
 Ladani, }
 Oleorum mastichini, } añ vnciam vnam & dimidiam.
 Ementha, }

Rosacei, vnciam vnam.

Cum ceræ vncia dimidia, & terebinthina resina, quod satis est, fingatur ceratum scuti effigie ventriculo adhibendum, ac serico obducatur.

II. *Ad mouendos menses.*

- ℞. Oleorum irini, vnciam vnam & dimidiam.
 Liliacei, } añ vnciam vnam.
 Nardini, }
 Nucis moschatae, }
 Radicis calami odorati, } añ drachmam vnam.
 Cinamomi, }
 Artemisia, } añ drachmam vnam & dimidiam.
 Abrotoni, }
 Saluia, }
 Opopanacis, } añ drachmas duas.
 Sagapeni, }

Dissolutis gummi in vino, cum cera flaua, quod satis est, fiat ceratum, vtero admouendum.

III.

- ℞. Ceræ albæ, } añ vncias duas.
 Terebinthinae resinæ, }
 Picis naualis, vnciam vnam.
 Thuris, } añ drachmas duas.
 Myrrhae, }
 Opopanacis, } añ drachmam vnam & dimidiam.
 Bdellij, }
 Succini, drachmas tres.
 Lithargyri, } añ drachmas duas & dimidiam.
 Lapidis magnetis, }
 Mumia, drachmam vnam & dimidiam.
 Oleorum rosacei, vncias duas & dimidiam.
 Myrtini, vnciam vnam & dimidiam.

Commixtis omnibus, iuxta artem fiat ceratum.

DE DROPACE,

Caput VI.

m 4 Etli

Dropax du-
plex.
Simplicissi-
mus.
Πικτωριον.
Picatio.

Compositus.
dropax.

ET si dropacis hoc tempore nullus est usus, tamen cum veteres medici, maxime Galenus, atque etiam poetae huius crebro mentionem faciant, non est cur eius compositionem silentio transire debeamus: imò annitendum, ut hac diligenter tradita, illum in usum quotidianum reuocemus. Sciendum igitur erit, veteribus duplicem fuisse Dropacem. Simplicissimum unum, qui ex sicca pice paucissimo oleo liquata constabat. Hunc calidum adhuc toti corpori, aut certis eiusdem partibus, prius tamen derasis, illinebant, & ita agglutinari sinebant. Eius generis dropacem Graeci alio nomine Πικτωριον, Latini Picationem appellauerunt. Usus huius in totius corporis aut eiusdem partium extenuatione erat. Humeat enim, calefacit ac sanguinis copiam allicit, atque adeo amissam carnem reparat, extenuatosque alimentum ad partes flaccidas trahens reficit. Adhibebant etiam ijs qui crebro vomebant, & qui cruditatem patiebantur, atque coeliacos affectus: & in summa, omnibus partibus alimentum non sentientibus. Dropacem hunc, priusquam exacte frigeret, auellebant, ac dein igne rursus calefactum admouebant, & similiter ut antea, priusquam frigeret, auellebant, atque id subinde repetebant. Alter dropax compositus fuit, qui praeter picem oleo liquatam, resinam, piper, pyrethrum, rosamarinum semen, bitumen, sulphur uiuum, salem, cinerem farmentorum, castorium, elleborum, euphorbium, & id genus alia, quae trita liquefactis inspergebantur, accipiebat, & ad emplastrum, aut malagmatis formam praeparabatur, in hunc modum:

℞. Picis liquidae }
Cerae, } añ uncias tres.
Colophoniae, }
Bituminis, unciam unam & dimidiam.
Sulphuris uiui, drachmas tres.
Piperis, }
Pyrethri, } añ drachmas duas.
Staphidis syluestris, drachmam unam & dimidiam.
Euphorbij, }
Ellebori albi, } añ drachmam dimidiam.

Arida tusa liquefactis inspergantur, & fiat dropax.

Hunc dropacem cataplasmati vice in diuturnis malis adhibebant, & ante sinapismum, de quo sequenti mox dicemus capite, ut scilicet corpus ad Sinapi praepararetur: & post sinapismum, ut affectus seu morbi reliquias discuteret.

DE SINAPISMO.

Caput VII.

Sinapismus
quid?
Componendi
ratio.

SINAPISMUM veteres, Aetio libro 3. capite 191. teste, vocabant cataplasma ex sinapi. Cuius conficiendi is fuit modus. Caricas pingues in aqua tepida pridie macerabant, sequenti autem die fortiter expressas probe conterebant: deinde acre sinapi acceptum priuatim tenebant, & inter terendum dilutum caricarum affundebant, quo facillime teri posset, non tamen aquosum fieret: postea in massam redigentes, priuatim utrunque inter se miscebant. Atque si vehementem inducere sinapismum volebant, partes duas sinapis cum una caricarum temperabant: si vero mediocrem, aequales utriusque portiones accipiebant: sinapi tertiam, tertiam sinapis, & duas caricarum. Caeterum in corporibus facili sensu praeditis, & in quibus vitium in superficie haeret, panem pro caricis ad sinapi ammiscere oportet. Sed nec hoc ignorandum: Si in aceto maceretur sinapi, inefficacius reddi, quod acetum sinapis vim discutiat. Imponitur autem sinapismus, ubi ex alto

alto ad superficiem corporis trahere consiliū est: ideoq̄ alicui parti ad motus, non amouetur, dum cutem cruento colore suffundat. Hinc est, quod hodie eiusmodi a nostris emplastra Rubificantia vocentur. Temporis verò longitudinem in omnibus decernere impossibile est. Quare frequenter sinapismus leuandus est, & caro considerata an exactè rubefacta est. Et hoc maxime faciendum in partibus hebetiore sensu præditis. In quibus verò celeriter operari ipsum volumus, locus spongijs ex calida expressis fouendus est, incumbente adhuc sinapismo: id est, super lintheum spongiæ imponendæ sunt. Post sufficientem usum, in balneum ducendus est æger, & in calidum ponendus solium, & pars iterum perfundenda citra inunctionē. Post balneum verò, rosaceo illinendus locus. At in vehemēti dolore, aut etiam vlceratione, hapsolana aqua & rosaceo imbuto integendus est: & imponenda est malua cocta, trita cum pane. Post sedatum dolorē, vtendum est cerato rosaceo cum cerussa. In quibus verò balneum adhiberi nequit, in ijs per reliquum corpus spongiarum ex calida aqua expressarum fomento vtendum est. Verum in capitis, & præsertim frigidis affectibus, olei calidi perfusione locus mitigandus est. Vltus sinapismi & rubificantis emplastri potissimum in diuturnis vitijs, vbi reliqua præsidia non suffecerint, efficacissimus est. Summè autem prodest capitis dolori, hemicrania, morbo comitali, vertigini, infantia, capiti adhibitus. Sed & thoraci, in asthma, orthopnoea, & tussi diuturna. In destillatione, & caput, & thorax sinapismo illinendus. Stomachus & intestina in omnibus diuturnis affectibus & maxime in prostrato appetitu: item in nephriticis affectibus, ac lumborum, colis & vesicæ resolutionibus. Quin & omnes resolutæ & frigidæ partes hoc auxilio gaudent. Commodum est quoq̄ præsidium podagricis, arthriticis, & ischiadicis. In acutis contra morbis non admodum probatur: paucis tamen exceptis, nempe segnioribus & pigrioribus vtpote lethargo, cataphora, & catocho: in quibus sinapismo vtimur, in initio illum quidem cruribus imponentes: vbi verò materia radices egerit ac firmabitur, capiti. In ijs præterea, qui continua febre laborant, vlcusq̄ habent, tum in cartilaginosis, tum ex carnibus alijs locis vitari debet sinapismus. Vlcera enim efferantur, nimiaq̄ acrimonia exacerbantur: partes verò ex carnes, ab ipso sinapismo exuruntur, & nigrescunt. Resiquum est, vt sinapismi siue emplastri rubificantis formulam vnā subijciamus, quæ

*Emplastra
rubificantia.*

*Sinapismi
usus.*

℞. Olei costini, vnciam vnā.

E castorio, } an vnciam dimidiam.

Euphorbio, }

Sinapis, drachmas duas & dimidiam.

Fimi syluestrii columbarum, drachmam vnā & dimidiam.

Sagapeni, drachmas duas.

Euphorbij, scrupulum vnum.

Seminis nasturtij, drachmam vnā & dimidiam.

Castorij, drachmam vnā.

Aceti, drachmas duas.

Cum cera, quod satis est, ad emplastri consistentiam coeant.

DE EPITHEMATIS.

Caput VIII.

Epithemata veteribus, vt Paulus libro 7. capite 18. attestatur, propriè erant Epithemata
Emalgmata, quæ medijs corporis partibus ventriculo (verbi gratia) iocine-
ri, lienì, & eiusmodi admouebantur. Generatim tamen quæ alijs etiam im-
neban-

Propriè.

Generatim.

m ij neban-

Epithematū componendi vñiata ratio. nebantur partibus, Epithemata nuncupabantur. Hodie verò epithemata diuerſa, ac olim, ratione è stillaticijs liquoribus, adiectis ſpeciebus aliquot, componuntur. Sic autem ea magna ex parte miſcent, vt libræ vñi liquorum, drachma vna & dimidia, aut duæ ſpecierum reſpondeant. Rarò etiam alijs, quàm iecori & cordi, partibus hodie admouent epithemata. Præterea ijs quæ cordi adhibentur, aliquid vini optimi, modo febris non adſit, & croci, præter alia cor roborantia medicamenta, miſcent. His verò quæ iecori imponuntur, aceti parū permilcent, vt nimirum ad iecur ac corporis interiora vim medicamentorum deducant. Modum verò in illis miſcendis eum ſeruant, vt libræ liquorum vñciam vnam, vini & aceti ſemunciam adijciant. E croco ſat erit ſcrupulum dimidium, aut grana aliquot permilcuilſſe. Porrò qui epithematis ijs quæ ventriculo & iecori imponuntur, rectè vti voluerit, is nunquã non adſtringentia illis miſceat medicamenta oportet. Siquidem quum hæc duo viſcera communia ſint alimenti instrumenta, adeoq; eorundem functiones ad vitæ conſeruationem ſint neceſſariæ: ſemper aliquid quod illis robur conciliet, vt ſunt adſtringentia, adijciendum erit. Quicumque igitur vitæ diſcrimen inferre noluerit, is adſtringentium in prædictis epithematis vſum haud negligat. Sed præſtat, ea quæ diximus, exemplis aliquot illuſtrare.

I. Cordiale.

℞. Liquoris ſtillaticij boraginis, }
 Roſarum, } añ vncias tres & dimidiam.
 Meliſſophylli, }
 Oxalidis, }
 Specierum Antidoti è gemmis, } añ drachnam dimidiam.
 Emargaritis, }

Lignialoes, }
 Ramentorum eboris, } añ ſcrupulum dimidium.
 Corticum mali citrij, }
 Oſis cordis ceruini, }
 Vini optimi, vnciam vnam.
 Croci, ſcrupulum dimidium.
 Commiſtis omnibus, fiat epithema, cordi adhibendum.

II. Iecori adhibendum.

℞. Liquoris ſtillaticij vtriuſq; intybi, }
 Cichorij, } añ vncias duas.
 Lactucæ, }
 Abſinthij, }

Oxalidis, vncias tres.
 Solani, vnciam vnam.
 Aceti, vnciam dimidiam.
 Specierum Antidoti diarrhodon abbatís, drachmam vnam & dimidiam.
 Diatriafantaloni, ſcrupulos duos.
 Santalorum rubeorum, ſcrupulum vnum.

Mixtis omnibus, formetur epithema, iecori admouendum.

Vſus epithematum.

Vſus autem epithematum iſtius eſt. Calefactis primùm ijs, dein pannus laneus charmeſinus, ſi haberi poteſt, imbutus iſtis, & madefactus, atq; ſubinde leuiter expreſſus, loco laboranti toties admouetur, quoties neceſſitas ipſa requirit. Subinde etiam mutantur panni, ne calefacti corpus calefaciant.

DE EMBROCHIS.

Caput IX.

148091

E^{εμβροχίνον}μ, Latinis irrigationē sonat. Est autem propriē Embrocha, quum ^{εμβροχίνον} ex alto, pluviæ instar, in partem aliquam fit destillatio. Sic quidem dicta ^{εμβροχίνον} από το βρέχει, quod pluere ac irrigare Græcis significat. Utitur ns in capitis ^{Vsus.} vitijs, aliarumq; partium contusionibus ac fracturis. Componuntur autem ^{Compositio.} Embrochæ ex herbis, radicibus, seminibus, floribus, & id genus alijs, in aqua, vel vino, pro affectus diuersitate, decoctis. Adijciunt autem magna ex parte ad manipulos duos, stirpium & aliorum, libram vnam liquorum: atq; quoad medietas consumatur, decoquunt. Decoctum autē hoc, quum adhuc calet, capiti aut alteri parti adhiberi debet. Formulæ aliquot propositis, res tota planior fiet.

I. Capitale calefaciens.

℞. Betonicæ,
Chamaemeli,
Maioranæ,
Serpillij,
Lauandulæ,
Origani,
Hyslopi,
Calaminthæ,
} añ Manipulum vnum.
Coquantur in libris aquæ fontanæ quatuorad, dimidias, fiatq; embrocha.

II. Refrigerans.

℞. Foliorum salicis, Manipulum vnum.
Florum nymphææ,
Violarum,
Rosarum,
} añ Manipulum dimidium.
Seminis lactucæ,
Portulacæ,
Cucurbitæ,
} añ drachmam vnam.
Corticum papaueris, drachmam dimidiā.
Bulliant in libra vna & dimidiā aquæ fontanæ ad tertias, fiatq; embrocha.

DE FOMENTIS.

Caput X.

Fomenta à fouendo dicta sunt, quòd scilicet suo calore partes corporis, qui- ^{Fomenta.} bus applicantur, foueant. Græci illa generatim ^{θερμάσματα} θερμάσματα nominant. Sunt ^{θερμάσματα} verò duplicia, humida nimirum, & arida, Hippocrate lib. 2. Vict. acut. morbo- rum teste. Cæterum fomentum humidum, Galeno lib. 12. Ther. method. cap. 7. & alijs Græcis propriē ^{κατά τλησις} κατά τλησις dicitur. At id quidem in vtre, vesica, vas- ^{κατά τλησις} culo æreo, aut testaceo, vel spongia vellinteo humido imbuto adhibetur: vt loco Hippocratis paulo antè citato satis liquet. Aridum propriē Græcis ^{πυρετα} πυρετα vocatur: & à sacculo, de quo sequenti agemus capite, ferè nihil distat. Porro fo- ^{Vsus.} menta cutim rarefaciunt, & transpirabilē reddunt: ac sanguinem qui in phlegmonibus est, attenuant, & discutunt. Antè tamen corporis vacuationem, vt alia omnia localia, præsertim in corpore plethorico, aut vitiosis humoribus referto, non sunt temerè admouenda. Quippe tum plus humorum ad calefactam partem trahetur, quàm id sit quod discutitur. Nunc humidorum fomentorum vnam & item alteram formulam subiiciemus.

I. Anodynum & relaxans.

- ℞. Maluæ, Manipulum vnum.
 Florum anethi, }
 Chamæmeli, } añ Manipulum dimidium.
 Meliloti, }
 Seminum lini, } añ vnciam dimidiam.
 Fœnogræci, }

Coquantur in lib. duabus aquæ fontanæ, dum mediætas relinquatur: & postea aliquo prædictorum modorum adhibeatur.

II. Ad lienem induratum.

- ℞. Centaurij minoris, } añ Manipulum vnum.
 Ceterachij, siue aspleni, }
 Rutæ, Manipulum dimidium.
 Seminis lini, } añ drachmas tres.
 Fœnogræci, }
 Corticum radicis capparæ, drachmas tres & dimidiam.
 Radicis althææ, vnciam vnam.

Decoquantur in aqua & aceto iustæ quantitatis ad tertias, spongiaq; iure decocti in utra applicetur.

DE SACCVLIS.

Caput XI.

Componentorum sacculorum ratio. Quibus partibus corporis & qua forma adhibeantur.

Quæ veteribus arida dicebantur Fomenta, hæc hodie sacculorum appellatione veniunt. Nihil enim, aut parum admodum differre videntur. Conficiuntur è radicibus, herbis, floribus, seminibus, & id genus alijs medicamentis. Radices præterea & herbæ conciduntur, aut leuiter contunduntur, perinde atq; semina. Adhibentur magna ex parte capiti, cordi, ventriculo, iecori, lieni, & vtero. Ideoq; & compositio & forma eorundem iuxta partis laborantis morbum, situm & figuram variantur. Capiti enim, quod ad compositionem attinet, è capitalibus vocatis medicamentis confecti: quod ad figuram spectat, oblongi sacculi, & tiaræ formam obtinentes admouentur. Ventriculo, quæ ex ijs quæ ipsi maxime destinata sunt, confecti, & scuti effigie, adhibentur. Cordi, iecori, lieni, & vtero, ex rebus singulis partibus congruentibus compositi, & dictarum partium formam imitantes, applicantur. Et qui capiti & cordi admouentur, serico: reliqui verò lineis pannis obducuntur. Iam è formulis, quæ diximus, magis innotescunt.

I. Capiti apponendus.

- ℞. Florum rosmarini, }
 Lauandulæ, } añ Manipulum vnum & dimidium.
 Chamæmeli, }
 Betonice, }
 Rosarum, }
 Saluæ, }
 Majoranæ, } añ Manipulum dimidium.
 Serpylli, }
 Meliloti, }
 Folliculorum senæ, drachmas duas & dimidiam.
 Stichadis, drachmas tres.
 Caryophyllorum, }
 Nucis moschata, } añ scrupulos duos.
 Maceris, }

Contu-

Contusa in fericum demittantur, formeturq; sacculus capitalis, tiaræ formam referens.

II. Cordi.

℞. Florum buglosi veri,
Echij,
Rosarum,
Melissophylli,

} añ Manipulum vnum.

Cinamomi electi,
Caryophyllorum,
Maceris,

} añ drachmam dimidiam.

Ligni aloes, scrupulum vnum.

Corticum mali citrij,
Specierum diambrae,

} añ drachmam vnam.

Osis cordis ceruini, scrupulum dimidium.

Croci, scrupulum vnum.

Contritis omnibus, fiat sacculus e serico, cordialis.

III. Leniens & discutiens.

℞. Florum chamæmeli,
Meliloti,
Anethi,

} añ Manipulum dimidium.

Seminis lini,
Fœnogræci,
Altheæ,

} añ drachmas duas.

Origani,
Abrotoni,
Mentæ siccae,
Calaminthæ,
Rutæ hortensis,

} añ Manipulos duos.

Contusa in linteolum demittantur, fiatq; sacculus.

Ceterum sacculi semper acu transuerim missa consuntur, ne scilicet ea ex quibus constant, in vnam omnia partem labantur ac declinent. Ut plurimum etiam antea quam adhibentur, lapidi ab igne calefacto imponuntur, ac vino aut aceto irrigantur: ac postea contracto calore, partibus laborantibus admouentur.

DE INSESSIONIBVS.

Capit XII.

QVod Latini in sessum, aut in sessionē, hoc Græci ἐγκάθισμα nominant. Non est autem, nisi decoctum ex herbis, floribus, seminibus, radicibus, alijsq; eius generis medicamentis constans, cui eger insidet. In sessionibus autem utimur, vbi balnea nos deficiunt, aut vbi eger imbecillior est quam ut balnei, quod vehementius discutit, viresq; resoluit, vsum ferre possit. Vsum autem in sessionum maximè est in renum, vesicæ, colli, ani, & vteri malis. Variantur medicamenta pro morbi diuersitate, nunc hæc, nunc alia requirentis. Præstat autem, ut in sessionis tempore caput operiatur, ne vaporibus sursum elatis repleatur. Restat ut formulas aliquot subiiciamus.

I. Ad calculosos.

℞. Saxifragæ,
Oenantes, seu filipendulæ,
Helxines,
Maluæ,
Altheæ,

} añ Manipulum vnum.

Cicerum

Cicerum rubeorum, drachmas tres.

Seminum apij, }
Lini, } añ drachmam vnam & dimidiam.
Fœnogræci, }

Coquantur lingula in aqua iustæ quantitatis ad tertias, pro infensione, affligente calculo.

II. *Ad menses constrictos.*

℞. Artemisiæ, }
Saluiæ, }
Betonicæ, }
Calaminthæ, }
Origani, } añ Manipulum dimidium.
Pulegij, }
Chamæmeli, }
Meliloti, }
Hyperici, }
Abrotoni, }

Radicum iridis, } añ vnciam vnam.
Apij, }

Coquantur, radicibus prius minutim concisis, pro infessu.

III. *Constringens.*

℞. Plantaginis, }
Polygoni, } añ Manipulum vnum & dimidium.
Rubi, }

Corticum mali granati, drachmas tres.

Bursæ pastoris, } añ Manipulum vnum.
Equiseti, }

Radicis symphyti maioris, } añ vnciam dimidiam.
Radicis bistortæ, }

Balaustiorum, drachmas tres.

Coquantur omnia in tribus aquæ pluuiæ partibus, & quarta vini nigri adstringentis, pro infessu eorum qui alui profluvio, aut dysenteria laborant.

PERORATIO.

Hactenus, quanta breuitate potuimus, vſitatam huius temporis componendorum medicamentorū rationem quatuor libris perſtrinximus: hoc potissimum nomine, vt non tantum pharmacopœis, verum etiam ijs qui medicinæ ſectantur ſtudiū, & ijs etiam qui iam medicinam facere incipiunt, prodeſſemus. Nam abunde nobis conſtat, quàm exerceat eos hæc res, qui iam medendi rationis periculum faciunt, ſi non habeant qui illos quali manu ducat. Speramus etiam, hinc eam commoditatem ad pleroſque peruenturam, vt deinceps paulo latinius ſuas formulas poſſint conſcribere. Nos illarum pauca duntaxat exempla paſſim adduximus, quibus qui contenti eſſe nolint, ad medendi rationem noſtram confugiant: quæ iſtis, quod deſiderant, aſſatim ſuppeditabit.

Reſtat aliud nihil, niſi vt Patrem Domini noſtri IESV CHRI-

STI precemur, vt is noſter labor quàm plurimis vſui eſſe poſſit. Quod ſi conſecuti fuerimus, non eſt quod amplius requiramus

FINIS.

Rerum